

משרד החינוך והתכונות / אנף החינוך הדתי

050858050

שאלות לעיון במשנה מסכת שביעית

על-פי פירוש הדב פינתס קהתי

מאת

הרב יעקב אריאל

משרד החינוך והתכונות / אנף החינוך הדתי

שנת והאדמה לא תשם

עם החוברת

אחת ממטרות מצות שמיטה היא להעניק לאדם העמל בעבר
האדמה בארץ הקודש שנה שבחון - ללימוד תורה.

קיומן ממלא של הלכות שמיטה אינו מתאפשר עדיין,
לדאבונו, בגלל המצב הכלכלי הקשה של הפרט ושל כלל
האומה. על כן שומה עלינו להגביר את לימוד התורה
והעיסוק בענייניה של מצוה חביבה זו, כן שיהיו ללומנו
מקוטנו של קיום זה. אנו ממליצים אפוא לכל ציבור המגד
רים והמלמדים בחינוך הדתי לתמוך השתא במשניות מסכת
שביעית על-פי פירושו של המנחת רבי פירוש קנתי ז"ל,
מראשוני מדריכי בני-עקבא, שפירושו החל כמפעל
הקונטרס היומי, למגשמת הרעיון הנשגב של הורה ועבודה,
ואחר זכה ופירושו המחבב על הציבור ופשוט כדבים מבתי-
מספר ומבתי החלמידים. לאמרונה הוציאה משפחה המנות
מסכת שביעית עם פירושו.

בחוברת שלפנינו שאלוח למיכור משניות במסכת שנת-
הברו על-ידי הרב יעקב אריאל לצורך הלמודי ישיבת
ישיבת בני-עקבא בית יהודה בכפר מימון, והן מבוססות
על לימוד המסכת עם פירושו של ר' פינחס קנתי. כיוון
שראונו, ששאלות אלה עשויות לשמש גם לעבודת עצמית
וגם לעבודה מודרכת במוסדות החינוך העל-יסודיים של
המטרות, קיבלנו ברצון את הצעתו להעמיד עבודתו לרשות
חנו, בתקווה שאכן התרום ללימוד יתר של המסכת לפחות
בשנה זו, יישר כוחו ויהיו לאורייתא.

ספריית המורה הדתי - הספדה: ארץ-ישראל

ועדת המערכת: אברהם זון (נ"ד), אפרים בן-שחר,
הרב עוזיאל זכאי, אשר וסרטיל, אברהם זלקין,
הרב יחזקאל נחמן

העורך: אשר וסרטיל

נדפס במדינת ישראל, תש"ל
בנידום הממשלה, ירושלים
Printed in Israel, 1979

רוחי רצון שהעיסוק בתורת שביעית יחשב לנו כאלו שמרנו
שביעית בלא שום הפסקה ודרישת היתר.

אברהם רון
מנהל אגף החינוך הדתי

הקדמה

מצות השמיטה – כמצות "חשוב" היא, שכן היא תלויה
בארץ ואין מקיימין אותה במלה. ואף בארץ עדיין חסרים
כמה הנאים לקיומה המלא. כגון: "כל יושבי עליה".
ואולם המאמץ המושקע בקיומה הבלתי-מורשלים של מצות
השמיטה הוא הנובע את התקנה ויוצר את הכלים שיאפשרו
את קיומה המושלם – כאשר כל עמנו יישכון לשבטיו
כארצו לבטח.

מאמץ זה אינו קל. קשים אובייקטיביים ומסובלניים נערכו
בכל הדורות, ובדורותינו בפרט, על דרכם של הרוצים
לקיים את השמיטה לכל פרטותיה ודקדוקיה. מנין קשים
אלה יש לציין את העדרה של טמטת כלכלית וחברתית
כל-לאומית שתתכן ותארגן את המשק הלאומי עלי-פי
מביעותיה של מצות השמיטה. את העדר הצריפות בקיומה
המעשי בהקלאות כמנות הגלות וההורבן. את נדידותה של
המצוה – אחת לשבע שנים.

בגלל נקשים האחרים ואחרים מופט עדיין הן הידע
בהלכות שביעית הן המודעות לקיומן. הרב והתלמיד כאחד
ניצבים בפני קושי, כיצד ללמוד הלכות שביעית הבאילו
מקורות להשתמש בלימוד זה. ספרות רבה עוסקת בהלכות
שביעית. חלקה מקורות המשנה והתלמוד הירושלמי. סוגיות
מפורזות בתלמוד הבבלי ופסקי רמב"ם, חלקה ספרות
ענפה המתייחסת ברובה לשאלות שהתעוררו ב"ה בדרות
האחרונים. בהתחיש ההתיישבות והקלאית דתהודית בארץ.
אלו ראלו אינם ערוכים והתאמים ללימודם של תלמידי
ביהמספר ואפילו לא ללימודם של תלמידי ישיבה צעירים.

בחברת זו נעשה נסיון לבחור מוסכת שביעית את המגוונת

נקלות יחסית ואת אלה שחשובות המעטית מרובה ביותר. ולחדור את המעין בהן פליידי שאלות נגזרות. השאלות שבה מבוטאות על פירוש הפוטנציאלי של ר' פינחס קהני ז"ל, פירוש המתאים לחלומי. בשאלות ביתה תמצות לב מירבית ליישום האקטואלי של החלמות, הן בהתייחסות העובדת (על כל גזוניה, בין זו הנזקקת להיחיד המכירה ובין זו שאינה נזקקת לה) הן כפי.

החברת שלפנינו מתאמת ללימוד עצמי בחסיכה העליונה של בית-המסד התיכון והשיבה החינוכית וללימוד מודרך בחסיכה-הבניניים.

למפגשים במרחבת היריע האקטואלי מומלצים הספרים: "מורת השמיטה" של הרב הנדב זונדל גרוסברג, "ספר השמיטה" של הרב יחזאל מנחם סוקצ'ניצקי, "שנת השבע" של הרב קלמן כהנא, "הלכות שביעית" של "כרם ציון", ומאמרו של הרב שמואל יוסף זווין על השמיטה בספר "לאור הלכה".

הרב יעקב אריאל

ב"ה, כפר מיצור, בין כסה לעשור שנת השמיטה תש"מ

(א) פרק א משנה א — תוספת שביעית

- א. מהו תוספת שביעית?
- ב. האם תוספת שביעית מן התורה, סדרבגן או הלכה למשה מסיני?
- ג. כמה זמן לפני שביעית היא מתחילה?
- ד. מה הם נימוקיהם של בית-שמאי ושל בית-הלל?
- ה. מי טהם בחמיר? האם הדבר נזאם את שיי-מהם בכל הש"ס?

(ב) פרק ב משנה א — תוספת שביעית (המשך)

- א. מהו שדה-לבן?
- ב. מה בין שדה-לבן לשדה-אילן? (השווה לפרק א משנה א!)
- ג. מה הטעם להבדל בשיעור תוספת שביעית בין שדה-לבן לשדה-אילן?
- ד. האם דין תוספת שביעית נהוג כיום בשרדה-לבן או בשדה-אילן?
- ה. עיין בפתיחת למסכת (בעמוד הראשון בקמץ: הלכה למשה מסיני) רצוין על מה הסתמך רבן גמליאל כשתניו לחרוש בתוספת שביעית!

ג. מה בין הזמרת האמורה סן המורה לבין קירשנר, יורד ופיכר? האמורה רק מדובב?
 ה. האם כיסוח דשא וייצור נרד היה יהיו אמר ייב מן התורה או מדובב? או שמא יהיו מתירים לגמרי? נסקו
 ה. בירוע יך נמצים תקלאים יבים להסתך על יהור המכירה, ינפז מותרות רק המלאי כות מדרבנן בקרקע של גוכרים. כיצד עליהם יגזו ביחם לחרישה, זריעה ונטרה בשבי עתה? עיין להלן שאלות (ז) ו (ח):

- (ח) פרק ב משנה ז — אבות ותולדות (המסד)
- א. האם המלאכות המוכרות במשנתנו מותרות בשביעית עצמה? נסקו:
 - ב. האם השקאה מותרת בשביעית? סוג את דרכי ההשקאה השונות:
 - ג. עיין לעיל פרק ד משנה ד בפירוש דביי ייש האחרונים ובשאלה (ג) מ זענה מה ההבדל בין השקאת נוף להשקאת עיקר?
 - ד. יש אומרים שתוריעה יותר המלאכות האסורות בשביעית מותרות במקך בית סגור (ויש אומרים אפילו במקך פככה או חמטה), שנאמר "שדך" — ולא בית. האם יש סתירה לדבריהם ממשנתנו?
 - ה. כיצד תיישב את הפתירה ממשנתנו ליעה זו?

(ט) פרק ב משנה ב — אבות ותולדות

- א. מדוע התירו המלאכות הנזכרות במשנתנו בתוספת שביעית?
- ב. האם הן מותרות בשביעית עצמה? נסקו
- ג. עיין בפתיחה למסכת (בפרקי התורה וכו' הספר שאחריהם) ומנה את המלאכות שהורו בהן בתורה בספורי:
- ה. איזו מלאכה ספק אמורה מן התורה, ספק אמורה מדרבנן? מהי סיבת הספק?
- ה. מה בין עידור לחרישה?
- ו. האם גם בשבת התולדות מותרות מן התורה? מה הספק לדין התולדות בשבת?
- ז. מה סיבת ההבדל בין שבת לשביעית?
- ח. לאילו אבות תוכי ליתכ את התולדות המור ברות במשנתנו?
- ט. איזה כולל נרול ליתר מלאכות מפורסות בשביעית תוכי להסיק מדברי רבי שמעון? השווה להלן פרק ד משנה ד והשנה ו:

(י) פרק ב משנה ג — אבות ותולדות (המסד)

- א. לאילו אבות יש ליתם את התולדות שבי משנתנו?
- ב. האם המלאכות המוכרות במשנתנו אמורה בשביעית עצמה פירבנן או מדאורייתא?

10) פרק ב משנה ו – קליטה בשביעות (חובת נבוא או חובת הפנא)

א. עד איזה תאריך מותר לנטוע בערב שביעית לתנא קמאי לרבי יהודה לרבי יוסי ולרבי שמעון?

ב. האם גם בהלכות שבת יש איסור לרזע כיום? ה' בגלל הקליטה בשבת?

ג. הבא דוגמאות למלאכות המתחילות בערב שבת ונעשות מאוחר בשבת?

ד. מה ההבדל העקרוני בין שבת לשביעית? עיין היטב בפסוקי התורה בפתחה למסכת:

ה. אמירה לגוי שיעשה מלאכה בשבת אסורה רק משום "שבות" (מדרבנן). האם לענין זה שביעית קלה משבת או תפורה ממנה? נסקי?

ו. גם הנראי קוק וגם החנון איש טובים שגם בשביעית האיסור הוא על האדם ולא על הקרקע. מה היה הדין לדעתם בנטיעה וריעה בערב שביעית כשהקליטה תהיה בשביעית ובאמירה לגוי במלאכת שביעית?

ז. איך תפרש מיניתנו לדעתם? עבור בירורו על פרקנו ושים לב, אם פרקנו עד כה עסק בשביעית עצמה או בתוספת שביעית? מה יהיה הדין בזמן הזה – (ב) ד? כיצד מיישבת הקריעה?

10

ח. עיין בשאלה (ה) ה וענה, כיצד תיתכנה הורישיה הוריעה והזמירה לאיסור דרבנן עלפי (א) ו?

11) פרק ב משנה ז – חטון הקובע לקדושת שביעית

א. מתי חטון הקובע למעשרות ולשביעית כפר דתי, בתבואה ובירקות? תחשב במסקנה המעשית שבסוף הפירושי:

ב. כמה שונים ארבעת המינים שבמשנתנו מן המינים המוזכרים בשאלה הקודמת?

ג. האם פירות, הקדושים בקדושת שביעית, חייבים במעשרות? נסקי?

ד. האם ענבים שדלו בשנת השליש ונבצרו בשנת הש"ג חייבים במעשרות, ואם כן – באילו? האם חלה עליהם קדושת שביעית?

ה. תירס שצמח בשנת השליש ונקטף בשנת הש"ג באילו תנאים החול עינו קדושת שביעית ובאילו לא? איזה מין מן המינים שב(ז) א השייך את התירס?

12) פרק ד משנה ב – קנס למחל שביעית

בשלב ראשון דגל על הקטע "יורשלימי" – עד מתי תפטר השאלות המסומנות במכונן מחיירות לפע ה'.

א. מהו ההבדל בין שדה שנתקוצצה לשרה שנגייצת או נדיררה?

11

שיבקש רשות מבעל השדה (אם נגיד שחלפה כמותהגלה אליכא דרבי יהודה)?

ב. עירך שפלה ופלאמה:

רבי יהודה	תנא קמיא
ב"ש	
ב"ה	

(ט) פרק ד משנה ג (למתקומים) — שדות נזרים שביעית

א. האם טוהר לומר לנכרי לבת ה' להי, חרוש שרך כדי שאחב"י ממך לאתר שביעית? הובח ונבין!

ב. האם טוב לישום עפ"י (ט) א את השאלה. אביש בשדות נזרים קדושה או אי? (המ"י נוח המקובל בהלכה הוא: איש קניין" או "אין קניין" לנוכרי להפקיע את הקרקע מקדושתה).

ג. להלופין האם טוב להוכיח אם אמרה לנכרי שביעית טוהר או אסורה?

(ז) פרק ד משנה ה (משעה ו — מלאכות לאוקמי ולקיום חצא

א. קבע כלל עליפי משנתנו אילו מלאכות מותרות בעין שביעית ואילו אסורות?

ב. האם האומר לזרע שדה שנמיכה הוא מן התורה או מדרבנן? נמק:

ג. מהי המחלוקת בין אמוראי בכל אמוראי ארמישיאל במורה של החרושה האסורה בשביעית?

ד. מדוע הניחו הכתובים בשעת גידה המלכות לחרוש ולזרוע? בחר או צרף חלק מן הנזונים הבאים:

א. שעה מה היה עתה לקרות למי שלא שילם מס?

ב. מהו הפעלים על הקרקע — השלשון, גובה המס, או האורה ששילם המס?

ג. האם שביעית בזמן הזה מן החורה או מדרבנן?

ה. מדוע לא הניחו הכתובים בשעת הנורה לחרוש פעמיים? השווה לישול לפיקוח נפש בשבת, האם הכל מותר או שמא יש הגבלה, ואם כן — מהן?

ו. מדוע סופרים בתשמיאי שאין לאבול פירות שביעית בסוכה?

ז. מי מחסיר ביתשמיאי או ביתהלהל? עיין גם בשאלה (א) ה'.

ח. לפי פירוש הראב"ד — האוכי פירות ששדה הניחו שביעית הייב רשאי אסור או רצוי

- ה. השנה למקום ב משנה ב – כמי כוונת משי נתנו, כרבי שמעון או כרבנן? כמי נפסקה ההלכה שם?
- ו. האם יש מקום להבחין בין נתינת ענה מן האשכול להבקעת זית?
- ז. האם הכלל שקבעת ברא תקף להוכיח? השורה יעיל (ג) פו?
- ח. האם קציצת שקמה אסורה מן התורה או מדרבנן? לאיזה אב גירן לשיכחה?
- ט. מה בין המונח לזכור?
- י. האם רבי עקיבא סתור זמירה בשביעית?
- יא. כיצד תגזר כסך לזכות בשנת השמיטה? לפי מי יוסף הגילוי ולפי רבי עקיבא?
- יב. השתמש במונחים ההלכיים שלוחת כדי להגדיר בסדויק קשירת האילן שנפשה. בין למניעת הרפה לבין להעלאה?

(יא) פרק ד משנה ג – תפסי פירות שביעית
 א. מתי מותרת קציצת עצים? בלא שיהא בה משום "כל השמיטה"?
 ב. מהו האימור המיוחד בקציצת עצים? בשביעית? האם הוא מדרבנן או מדרבנן אורייתא?

- ג. כיום נהוג לדלל את הפירות לפני גמר הכי לשתם כדי להפשיח את גידולם של פירות היבול. האם זמתי יהיה מותר דלול זה? דעתך בשביעית?
- ד. האם יש מקום לחלק בין הגילוי שבשאלה הקודמת לבין קציצת האילן שבמשנתנו?
- ה. מתי ניתנת המעשרות של הפירות השונים?
- ו. פרי שהגיע לעונת המעשרות באייר השלישי באיזה טעם הוא הייב?
- ז. מה דין פרי שהגיע לעונת המעשרות בכסלו תשס"א?

(יב) פרק ה משנה ו – טעם זכור ענינה
 א. כיצד מתפיש הפסוק "ולפני עור לא תתן מכשול" כפשוטו, זמתי מדרשו? מי מפרש "עור" כגוף זמי – "עור" ברוח?
 ב. נסח לקבוע עמי משנתנו ככל לכל אסורי התורה, מתי מותר להכשיל אדם בעבירה זמתי לא?

ג. מתי יותר נוח להזכיר יבב לחסוד על חסוד שבת?

ה. "לאזכור ולדוור" – מתורג' האם אין כאן מפיכא דאורייתא שצריך להכריע בה להיט? וא? נסה ליישב עמי אחד האופנים הבאים:

א. יש אומרים שכלל זה אינו קיים בהכפלה באיסור. נמק מדוע?
 ב. יש אומרים שמדובר כאן במי שיכול להשיג כליה אלה גם מנוכרים. לדעה זו יש להבחין בין "לפני עיר" שהאורייתא לבין "סיוע לדבר עברה" שהוא מדיבנן. מהו הבחנה זו? מה הן גבולותיה וכיצד מתיישבת קושלתנו?

(נד) פרק 1 מעטה א – גולות הארץ

א. מלא את הטבלה הבאה:

נאכל	נעבר
א. מקום שנתקדש עמי עלי בב	
ב. מקום שנתקדש עמי עלי מצדדים	
ג. מקום שאי	
התקדש כלל	

16

ב. אילו תבלים מחבלי ארץ-ישראל קדושים לענין הצעות הלכות בארץ – כיום – מהאורייתא, מדיבנן או אינם קדושים לענין זה כלל?

ג. מה המברה לדעתך שקדושה עולי מצרים אינו תבלים כיום לכל דבר? במי קדושה של עולי בבל? והמונחים המקובלים הם: "קדו" שה ראשונה, "קדושה שניה".

ה. האם כיבוש הארץ בדרגה שווה לכיבוש עולי בבל או לכיבוש עולי מצרים או שמה לא היה יוצא לה?

ה. לפי הפירוש שלפניך משמענו עוסקת בנבול הצפוני בלבד. באשר לנבול הדרומי – יש אומרים שנבול קדושה שניה הוא אשקלון, ונבול קדושה ראשונה היא נחל מצרים. מהו לפי זה דינן של רצועת עזה ופיתת רפיח לענין הקדושה וייעדיה מבידוף הפיות שגור רעו וקדושת פירות שבועות?

(סו) פרק 1 מעטה ה – יצוא פירות שבועות

א. מהו שמן שריפה ומדוע נקרא כך?

ב. מה ענין שמן שריפה למשמענו העוסקת בשבועות?

ג. מדוע אסור לייצא פירות שבועות לחו"ל?

17

ה. האם יש, לדעתך, רכיבים, רכיבי עפמי הפירוש שלפניך, לפתור את בעיית הייצוא של תוצרת הקלאית בשביעית?

(טז) פרק ז' משנה א' — קדושת פירות שביעית

א. מהו הביעור? היעור בפלחה למסכת:

ב. עיין בפירוש דיבורי-התחיל איהו והסביר מדוע נקמה המשנה הנוגעות אלה ורקא?

ג. מכיוון שפירות שביעית ניתנו לאכלה — ולא לסחורה, כיצד ייתכנו דמי שביעית? עיין משנה ג' בסופה:

ה. מה קורה לדמי פירות שביעית? השוהה עם דין הדמים המתקבלים מסכירת נכילות וכייפות?

ה. מה קורה לפירות שביעית עצמם לאחר סכירתם? עיין פרק ח' משנה ז' בסופה:

ו. מהי חסיבה לשוני שבין דין פירות שביעית ודין דמיהם? עיין שם:

ז. מה על המוכר לעשות ברמי פירות שביעית שבידו?

(יז) פרק ז' משנה ג' — קדושת שביעות בתרומה

א. מה מהי שבת בשנתו לעומת הכלל הנדול המובא במשנה א' שבפרקנו?

ב. בפירוש בסוף המשנה נוסף כלל חדש הקובע, מתי תלה קדושה על גידולי שביעית. האם יש בו בכדי לענות תשובה לשאלה א'?

ג. האם יש קדושת שביעית לעצידהסקה שנהגים סגחלים ומאפדים? עיין גם פרק ח' משנה א':

ה. מה דינם של פרחיני שאין להם ריה לענין שביעית? האם יש כדן זה משום תשובה (חלקית) לבעייה שעוררנו למעלה (כט' ד)?

(יח) פרק ח' משנה א' — מאכלי אדם ובהמה

א. מה ההבדל בין סוחר למאכל אדם לבין מיוחד למאכל בהמה?

ב. מה הסברה החלף במאכל בהמה בין מלוגמא לאי לבין מלוגמא לבהמה?

ג. האם יהיה סוחר, לדעתך, לתת בשביעית עודפי מאכל אדם לבהמה, כגון עודפי לחם — לתרנגולות?

ה. האם עדיף, לדעתך, להשליך או להצניע עודפי לחם מאשר להאכילם לתרנגולות?

(יט) פרק ח' משנה ב' — שיטושים של פירות שביעית

א. האם עשיית מיץ מתרומים טהור, מכריז, ממשמיש ומתפוסחיען תהיה פותרת בשבר עית? ענה על כל מין ומין בנפרד ובנקי:

- ב. האם מותר לעשות ריבות ושיטורים אחרים מן הפירות הנזל בשביעית? גם כאן השב לנבי כל מין ומין בנפרד!
 - ג. האם מותר להשיך לאשפה שיירי מאכל מפירות שביעית? הוכח את תשובתך!
 - ה. כיצד יש לדווג בקליפות של תפוחי-אדמה או בלפפונים ובשירי מאכל אחרים כשהם פירות שביעית?
- (כ) פרק ח משנה ג – פטורה
- א. כיצד יקנו צרכנים פירות שביעית, והרי שקילה ובכירה אסורות?
 - ב. מה ראוי המוכר לעשות בדמים שמקבל המורה פירות שביעית? עיין גם בתחילת משנה ה' והשוב על הפירוט האפשריים הבאים: קנייה בתקפה קנייה בהלעה (מינים שאין בהם קדושת שביעית עם מינים שיש בהם קדושת שביעית). תשלום בשיק, ומה הם ההסוגות והתרות של כל אחד מן הפירוט האלה!
 - ג. האם גם פירות הגדלים בקרקע של נוכרים אסורים בשקילה ובמכירה?

- א. מה המורה במלים שחוזקו במשנתנו? נתנו לדיני שביעית?
 - ב. האם אסור ספוחן מקורו בתורה או מרבנן? היעור בפריחה לספוחן!
 - ה. האם יש אסור ספוחן גם בפירות העץ שגדלו בשביעית?
 - ו. האם יש איסור ספוחן בירקית שנבטו בשנת תשל"ט, ורוב גדולם היה בשנת תש"ט?
 - ז. האם יש תועלת ברדיעה מוקדמת של חסיה ושעורה (לפני האשהגנה תש"ט)? האם היבול לא ייאסר משום ספוחן? האם ירוג לך כיצד פותרים בעייה זו?
 - ח. כמה שנות חרול לרבי יהודה וכרוב לרבי שמעון מותר הכפוחן?
- (כז) פרק ט משנה ב – תעור
- א. מהו הביעור לפי השיטות השונות, וכיצד אנו נוהגים למעשה?
 - ב. כמה ארצות יש בכך הכל לענין ביעור – שלוש או חשע?
 - ג. מהו השיבותה של ידיעתהארץ על הבליה השונים לענין הלכות שביעית?

(כח פרק ט משנה ח – הגיעו המסור)

- א. האם בעלי הפירות רשאים לחזור ולזכות בהם אחרי הביעור? מה הדין לרבי יהודה ומהו לרבי יוסי?
- ב. כמו ההלכה, לרבי יהודה או לרבי יוסי?
- ג. מה הדין המובע בביעור: דעת רבי יוסי? עין "שדשי המצה" בסוף הפליחה למטה?
- ד. כיצד יקיימו את מצות הביעור? למשל יקבי ראשון לציון וזכרון משה?

(כח פרק י משנה א – שמיטת כספים

- א. האם שביעית משמטת את החוב ביום סן הקורה או מדרבנן?
- ב. מה היתה המורה: הלך בין מילוח בשטר למילוח בע"פ?

(כח פרק י משנה ג משנה ד – פוזול

- א. מהו פוזול?
- ב. כיצד פוזול מועיל למנוע את השמטת החוב?
- ג. מה המבול בין פסית שסרת לבת-דין (עין סוף משנה ב) לבין פוזול?
- ד. האם הפוזול היה מועיל גם אם היתה השביעית נוהגת סן-התורה?
- ה. כיצד יכלו חבטים לתקן השמטת כספים, כשלא רין-תורה הלוחה חייב לפזוע את החוב?